

Yeni Vakıflar Kanunu ve Yönetmeliğine Sivil Değerlendirme^()*

Muharrem BALCI

GİRİŞ

1 935 tarihli Vakıflar Kanununda yapılması gerekli kısmi değişiklik talepleri, nihayet Hükümetçe ele alınmış, hazırlanan tasarı 20.02.2008 de TBMM'de 5737 sayılı Vakıflar Kanunu olarak kanunlaştırılmıştır. Vakıflar Genel Müdürlüğünce düzenlenen Vakıflar Yönetmeliği de 27.09.2008 tarihinde 27010 sayılı *Resmî Gazete*'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.^(*)

Vakıflar Kanunu ve Yönetmeliği; mülhak, mazbut, cemaat-azınlık vakıfları ile Medeni Kanuna göre kurulan yeni vakıfların yönetimini, faaliyetlerini, denetimini, taşınır-taşınmaz eski eserlerin tescilini, muhafazasını, yaşatılmasını, vakıf varlıklarının ekonomik şekilde işletilmesi ve değerlendirilmesinin sağlanmasına ilişkin usul ve esaslarını, Vakıflar Genel Müdürlüğünün teşkilat, yetki ve sorumluluklarının (sorumsuzluklarının) bir arada düzenlenmesini kapsamaması bakımından öneme haizdir.

Vakıflar Kanununun genel gerekçesinde, şeffaf, katılımcı, etkili, insan haklarına saygılı, hukuka dayanan, öngörülebilir bir vakıf zihniyeti ve yönetimini hedeflediği belirtilmektedir. Ancak, Kanuna ve Yönetmeliğe bakıldığında, aşağıda dikkat çekilmiş maddelerin açıklamalarında da görüleceği gibi, söz konusu hedefler birer süslemeden ibaret kalmış,

politik ve bürokratik mülahazalar hedeflerin önüne geçmiştir.

Vakıf yöneticisi olabilmek için ve olduktan sonrası için öngörülen sabıka şartları, bürokratların ve siyasilerin, kanunlara, hukuka, temel insan hak ve hürriyetlerine aykırı anlayış üreten ve dayatan 28 Şubat Darbesinden etkilendiklerini ve bu etkiyle organize olduklarını göstermektedir. Bu haliyle Vakıflar Kanunu, sivil toplum örgütleri olması öngörülen vakıfların, yavrukurt örneği “terbiyeli kuruluşlar” haline getirilmesi yasası olarak adlandırılabilir.

Artık süresinde beyannamelerini gönderemeyen, usulüne uygun gönderemeyen vakıf yöneticilerinin ağzına biber sürülebilir, para cezası alabilir, iki tekrardan sonra azledilebilir, ömür boyu hak mahrumiyeti cezası verilebilir. Kanaatimce bu kanun tasarısını hazırlayanlar ve kanunlaştıranlarda vakıf bilinci yoktur ve “vakıf adam” kavramından habersizdirler. Bu anlayışla vakıf adam olmaları imkânı da olmasa gerektir.

Ayrıca Kanun-Yönetmelik ayrımını bilmeyen Genel Müdürlük bürokratlarımız, yerseniz kabilinden Yönetmeliğin 20. maddesinde Kanunun 9. maddesinin koyduğu sınırı ve atfı cürmü aşarak, yoruma açık suçları da ilave etmiş, potansiyel suçlu olan vakıf yöneticilerine —sadece bu konuda olmak kaydıyla Rehberlik hizmeti olarak— vakıf yöneticiliğinden ebedi yasaklanma yollarını zenginleştirmiştir.

Aşağıdaki metin içinde, Vakıflar Kanunu incelenirken sadece üzerinde değerlendirme yaptığımız maddeler ele alınmış olup, madde hükümleriyle ilgili Vakıflar Yönetmeliği hükümleri de madde metninin altında ayrıca değerlendirilmiştir.

^(*) Bu Tebliğ, 03.05.2009 tarihinde Fatih'te Safa Vakfı'nda, Vakıflar İstanbul Bölge Müdürü'nün yönetici, Vakıflar Emekli Genel Müdür Yardımcısı ile yine bir başka Eski Genel Müdür Yardımcısı Milletvekilinin konuşmacı olarak katıldığı “Yeni Vakıflar Kanunu ve Yönetmeliği” konulu panelde sivil bir değerlendirme olarak sunulmuştur.

Metinde Kanun ve Yönetmelik madde metinleri italik, değerlendirmelerimiz de normal yazı karakterinde kullanılmıştır.

Sizleri Kanun ve Yönetmelikte görebildiğimiz ve sizlerin de katkılarıyla zenginleşecek sair eksikler ve hukuka aykırılıklarla baş başa bırakıyoruz.

Arzumuz; Panel ortamında sunulan görüşlerimizin, bürokratlarımızın hoşlanmayacağı ve hoşlanmadığı üslupta dile getirilmesinin, vakıf bilinci ve infak kültürünün zedelenmesi bağlamında değerlendirilmesidir.

YENİ VAKIFLAR KANUNU VE VAKIFLAR YÖNETMELİĞİ

İKİNCİ KISIM: Vakıflarla İlgili Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM: Tüzel Kişilik, Ehliyet, Yönetim, Temsil

Tüzel kişilik

Madde 4: Vakıflar, özel hukuk tüzel kişiliğine sahiptir.

Yeni vakıfların kuruluşu, mal varlığı, şube ve temsilcilikleri

Madde 5: Yeni vakıflar; Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulur ve faaliyet gösterirler.

Yeni vakıfların kuruluşunda amaçlarına göre özgülenecek asgari mal varlığı her yıl Meclisçe belirlenir.

Açıklama:

Vakıfların kuruluş malvarlığına sınırlama getirmek vakfetmeye müdahaledir. Vakfın mal varlığının amaçlarından en az birini gerçekleştirebilmeye yeterli olup olmadığına bakılmalıdır.

Yeni vakıflar, vakıf senetlerinde yazılı amaçlarını gerçekleştirmek üzere Genel Müdürlüğe beyanda bulunmak şartıyla şube ve temsilcilik açabilirler. Beyannamenin düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Açıklama:

Vakıfların şube açmaları ve üye kaydetmeleri çoğu zaman vakıf kurucularının ve vakfa üye olmadıkları halde bağış yapanların tepki-

siyle karşılaşmaktadır. Özellikle, sadece belli bir kesime, cemaate, örgüte hitap eden, o örgütün, cemaatin yararına işlemler yapan, fakat aynı zamanda kamuoyuna hitap ederek bağış toplayan vakıflara bağış yapanların infak duygularına zarar verici olaylar yaşanabilmektedir. Hatta vakfedenin iradesinin tersine vakıf faaliyetleri icra edilebilmektedir. Bu yüzden vakıflarda üyelik ve şube konusu sıkıntılı konudur. Vakıfları derneklere veya salt sivil toplum kuruluşlarına dönüştürmeye sebep olmaktadır. Kanaatimce vakıfların yönetimini oluşturmakta zorluk çekilmeyecek sayı ve yeterlilikte üye sayısı ile iktifa edilmelidir. Şube yerine de temsilciliklerle iktifa edilmelidir.

Vakıflar arasında, özellikle de hayır işlerine tahsis edilmiş vakıflar arasındaki rekabet ve politik tercihlerin kamuoyuna açıkça yansımaları, yine infak kültürünün zedelenmesine neden olmaktadır.

Madde 9: Vakıflarda; hırsızlık, nitelikli hırsızlık, yağma, nitelikli yağma, dolandırıcılık, nitelikli dolandırıcılık, zimmet, rüşvet, sahtecilik, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, güveni kötüye kullanma, kaçakçılık suçları ile Devletin güvenliğine karşı işlenen suçların birinden mahkûm olanlar yönetici olamazlar.

Vakıf yöneticisi seçildikten sonra yukarıdaki suçlardan mahkûm olanların yöneticiliği sona erer.

Açıklama:

Devletin güvenliğine karşı işlenen suçlar, siyasi nitelikli suçlardan olup, Türk Ceza Kanununun II. Kitap IV. Kısım IV. Bölümde tanımlanmış suçlardandır. Yasa Koyucunun sadece "Devletin Güvenliğine Karşı İşlenen Suçlara" atıf yapması, aynı Kitabın IV. Kısım V. Bölümünde "Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı İşlenen suçlara", VI. Bölümdeki "Milli Savunmaya Karşı Suçlara", VII. Bölümdeki "Devlet Sırlarına Karşı Suçlara", VII. Bölümdeki "Yabancı Devletlerle Olan İlişkilere Karşı Suçlara" atıf yapmaması ilginçtir. Vakıflar kanunundaki bu hükmün 28 Şubat ürünü olduğu pek açıktır.

Devlet güvenliğine karşı suç işleyebilecek sıradan vatandaşlar vakıf yöneticisi olamazlar, fakat devlet güvenliğine karşı devletin gücünü

elinde bulunduran vatandaşların suç işleseler bile —çünkü yukarıda sayılı suçlar ancak devlet gücünü elinde bulunduranlarca işlenebilir— her hal ve şartta ceza almayacakları gibi vakıf yöneticisi olmalarında da sakınca yoktur. Yasa taslağını hazırlayanların ve yasa koyucunun bu kanunu hazırlarken Yeni vakıflar yöneticilerine ve sivil toplum örgütlerine danışmadığı veya 28 Şubat aktörlerinden etkilendiği veya 28 Şubat sürecinde eğitildikleri veyahut da 28 Şubat sürecinde eğitildikleri ortaya çıkmaktadır.

Siyasi suç ithamı genellikle konjonktüre göre değişmektedir. Bu gün suç olan fiil, yarın suç olmayabilir veya tersi olabilir. Vakıflar sivil toplum kuruluşu olarak kabul edildiğinden, sivil toplum kuruluşları ve üyeleri özellikle devlete ve uygulamalarına, hatta devletin güvenliği olarak kabul edilen kurallara karşı faaliyet gösterdikleri için siyasi suç sayılan eylemlerde bulunabilirler. Örneğin, siyasi bir söylemle toplu yürüyüşe katılan veya organize eden bir vakıf yöneticisinin, kanunu uygulayanların yanlış yorumlamasından kaynaklanarak 2911 sayılı Kanunu veya TCK içinde düzenlenen bir hükmü ihlal etmesi yüzünden ceza alması mümkündür.

Madde metninde “Devletin Güvenliğine Karşı İşlenen Suçlar” tadat edilmemiş, sınırlı olarak sayılmamıştır. Bu yüzden devletin güvenliğine karşı işlenen suçlara atıf yapmak hukuka aykırıdır. Bu nedenle, bu maddenin değişmesi, dolayısıyla vakıf yöneticiliğine tanımlanmamış suçları işlemekten dolayı yasaklama gelmemesi gerekmektedir.

Aslolan infak kültürünü ve vakıf bilincini zedeleyecek veya ortadan kaldıracak yüz kızartıcı suçların işlenmemesi olmalıdır.

Vakıf Yöneticilerinin Sorumlulukları ve Görevden Alınması

Madde 10: Vakıf yöneticileri; vakfın amacına ve yürürlükteki mevzuata uymak zorundadır.

Birinci fıkrada belirtilen zorunluluğa uymayanlar ile;

- a) Vakfın amacı doğrultusunda faaliyette bulunmayan,

Açıklama:

Faaliyette bulunmamak suç olmamalı. Vakıf yöneticileri vakfın mal varlıklarıyla, akarla-

ıyla, vakfedenlerin bağışlarıyla faaliyette bulunurlar. Bazen de vakfedenlerin taahhütlerini beklerler. Bu durumda geçici olarak faaliyette bulunamayabilirler. Bu yüzden cezalandırılmaları vakıf bilincinin körelmesine, gönüllülük esasının ortadan kalkmasına neden olabilir.

- b) Vakfın mallarını ve gelirlerini amaçlarına uygun olarak kullanmayan,
c) Ağır ihmal ve kasıtlı fiilleriyle vakfı zarara uğratan,
d) Denetim Makamınca tespit edilen noksanlık ve yanlışlıkları verilen süre içerisinde tamamlamayan, düzeltmeyen veya aykırı işlemlere devam eden,

Açıklama:

Çok ağır hüküm. Denetim kurumunun vesayetidir bu. Yargıtay içtihatlarında ifadesini bulduğu şekilde; ‘Bu denetimler, vakıf organlarının gaye ve maksatlarını gerçekleştirmek için vakıf resmi senedi çerçevesinde kullandıkları takdir yetkisini, tercih ve kararlarını sınırlayacak mahiyette olamaz. Denetim makamınca yapılacak denetimler, öncelikle; öğretmeye, aydınlatmaya ve uyarmaya yönelik olup, vakıflar üzerinde idari makamlara bir vesayet yetkisi vermez, vermemeli.’

Kaldı ki Kanununun 60. maddesinde —her ne kadar Rehberlikle ilgili bir önerme geçerse de— Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı adıyla bir birim kurulmuş olup, görevi vakıflara ve yöneticilerine Rehberlik etmektir. Rehberliği düzenlenmeyen birimin bu eksikliğini vakıflar aleyhine cezaya dönüştürmek, kanun taslağını hazırlayan bürokratların ve kanunu yapan yasa koyucunun yasakçı zihniyetini ortaya koymaktadır.

- e) Medeni hakları kullanma ehliyetini kaybeden veya görevini sürekli olarak yapmasına engel teşkil edecek hastalığa veya maluliyete yakalanan,
f) Bu Kanununun 11’inci maddesi uyarınca iki defa idari para cezası alan,

vakıf yöneticileri, Meclisin vereceği karara dayalı olarak Denetim Makamının başvurusu üzerine vakfın yerleşim yeri asliye hukuk mahkemesince görevlerinden alınabilir. Telifisi imkânsız sonuçlar doğurabilecek hallerde dava sonuçlanıncaya kadar, Meclis kararı üzerine Denetim Makamınca, vakıf yönetiminin geçici olarak görevden uzaklaştırılması ve

kayyimca yönetilmesi ihtiyati tedbir olarak mahkemeden talep edilir.

Açıklama:

Çok ağır hüküm. İdari ceza miktarı bile pek fahiş iken, aynı eylemi iki kere cezalandırarak, üstüne üstlük bir de azil sonucuna bağlamak tamamen haksızdır ve vakıf insanların vakfetme arzu ve iradelerini baltalamaktır. Gönüllü olarak yapılan bir işi askeri kurallara bağlamak ancak bu kanunu hazırlayan ve yapanlara mahsus bir anlayış olsa gerek.

Görevinden alınan vakıf yöneticileri Meclis üyesi olamaz ve beş yıl süreyle aynı vakfın yönetim ve denetim organında görev alamazlar. Ayrıca ikinci fıkranın (c), (e) ve (f) bentlerinde belirtilen nedenlerle görevinden alınan vakıf yöneticileri başka bir vakfın yöneticisi ise o görevinden de alınmış sayılır ve beş yıl süreyle hiçbir vakfın yönetim ve denetim organında görev alamazlar.

Açıklama:

Kasti olmayan bir kusurdan dolayı hem azil hem de 5 yıl hiçbir vakıfta görev almama cezası hiçbir hukuk sisteminde görülemeyecek trajik düzenlemedir. Azledilen kişinin, o vakıf üzerinde bir etkisi varsa zaten bu hüküm kadük kalacak, kanun yapıcı da kendi kıt anlayışıyla baş başa kalacaktır.

Vakıf yönetiminde yer alan kişiler ile vakıf çalışanları kusurlu fiilleri nedeniyle vakfa verdikleri zararlardan sorumludurlar.

Vakıf yöneticileri mahkeme kararı olmaksızın görevlerinden uzaklaştırılamazlar.

Yönetmelik Madde 14/a: Haklı sebepler varsa mahkeme, vakfın yönetim organı veya Genel Müdürlüğün istemi üzerine diğerinin yazılı görüşünü aldıktan sonra vakfın örgütünü, yönetimini ve işleyişini değiştirebilir.

Açıklama:

“Haklı Sebep” kavramı açılmalı ve sayılmalıdır. Aksi halde yorum yoluyla birçok vakıf töhmet altında bulundurulurken yönetimi ve işleyiş, vakfedenin iradesine rağmen değiştirilebilir.

İdari para cezası

Madde 11: Genel Müdürlükçe yapılan tebligata rağmen, bu Kanun uyarınca istenen be-

yanname, bilgi ve belgeleri zamanında vermeyen, organların vakfiye veya vakıf senedi-ne aykırı olarak toplanmasına sebebiyet veren veya gerçeğe aykırı beyanda bulunan vakıf yönetimine Genel Müdürlükçe her bir eylem için beş yüz Türk Lirası idari para cezası verilir. İdari para cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde 30.03.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerine göre kanun yoluna başvurulabilir.

Açıklama:

Vesayet makamının sebepsiz zenginleşmesine sebep olacak bir hüküm. Ceza miktarının caydırıcılığı değil, sembolik olması düşünülmelidir. Zira yöneticinin yaptığı iş gönüllülük esasına dayanmaktadır.

Yönetmelik Madde 20: Vakfın amacı, Türk Medeni Kanununun 101'inci maddesinin son fıkrası hükmüne girdiği takdirde Genel Müdürlükçe vakfın dağıtılması için yetkili asliye hukuk mahkemesine başvurulur.

Medeni Kanunun Madde 101: “Cumhuriyetin Anayasa ile belirlenen niteliklerine ve Anayasanın temel ilkelerine, hukuka, ahlâka, millî birliğe ve millî menfaatlere aykırı veya belli bir ırk ya da cemaat mensuplarını desteklemek amacıyla vakıf kurulamayacağı.”

Açıklama:

Yönetmeliğin 9. maddesi Medeni Kanunun 101. maddesi hükmüne atıf yaparak, bu hüküm kapsamına girdiği düşünülen vakfın dağıtılması için Genel Müdürlüğün dava açacağını amirdir. Yukarıda 9. maddede yaptığımız izahlar burada da geçerlidir.

Ayrıca 9. maddede sadece “Devletin Güvenliği Aleyhine Cürümler”e atıf yapılmış iken, Yönetmeliğin 20. maddesinde kanuna aykırı bir şekilde genişletme yapılarak suç atıfları çoğaltılmış, üstelik atfedilen suçların çoğu yoruma açık suçlar olmuştur. Tamamen 28 Şubat sürecinden etkilenerek organize olanların düzenleyebileceği bir hüküm.

Hayrat Taşınmazların Nitelikleri ve Değerlendirilmesi

Madde 15: Vakıfların hayrat taşınmazları haczedilemez, rehnedilemez, bu taşınmazlarda mülkiyet ve irtifak hakkı için kazandırıcı zamaşaşımı işlemez.

Açıklama:

Bu hüküm yeni vakıflar için suiistimale sebep olabilir. Vakıfların ticari işlemlerinden dolayı verdikleri zararlar ve alacak-borç ilişkileri İİK, TTK ve Borçlar Kanunu hükümleri kapsamında değerlendirilmelidir. Bu istisna sadece yönetimleri kamuya intikal eden mazbut veya mülhak vakıflara tanınabilir.

Genel Müdürlüğe, mazbut ve mülhak vakıflara ait olup, tahsis edildikleri amaca göre kullanılmaları kanunlara veya kamu düzenine aykırı yahut tahsis amacına uygunluğunu kaybetmiş, kısmen veya tamamen hayrat olarak kullanılması mümkün olmayan taşınmazlar; mazbut vakıflarda Meclis kararı ile mülhak vakıflarda vakıf yöneticisinin talebi üzerine Meclis kararı ile gayece aynı veya en yakın başka bir hayrata dönüştürülebilir, akara devredilebilir veya paraya çevrilebilir. Bu paralar aynı surette diğer bir hayrata tahsis olunur. Aynı vakıf içerisindeki dönüştürme veya devirlerde bedel ödenmez.

Beyanname Verme Yükümlülüğü

Madde 32: Vakıf yönetimi; vakfın yönetici veya yönetim kurulu üyeleri listesini, bir önceki yıla ait faaliyet raporlarını, bütçe ve bilançolarını, gayrimenkullerini, mali tablolarını ve bu tabloların uygun araçlarla yayımlandığına dair belgeyi, işletme ve iştiraklerinin mali tabloları ile yönetmelikle belirlenecek diğer bilgileri içeren beyannameyi her takvim yılının ilk altı ayı içerisinde Genel Müdürlüğe verir.

Yönetmelik Madde 39/1: Vakıf yöneticileri, yılsonundan itibaren altı ay içerisinde yapılacak iç denetim rapor ve sonuçlarını Ek-7'deki forma uygun olarak düzenleyerek rapor tarihini takip eden iki ay içerisinde ilgili bölge müdürlüğüne göndermekle yükümlüdürler.

Açıklama:

Vakıf iktisadi işletmeleri ticari kuruluşlardır ve ayrı tüzel kişiliktir. Bu şirketler maliyece denetlenmektedir. Ayrıca Genel Müdürlükçe de denetlenmektedir. Yönetimi ve ağırlıklı hissesi vakfa ait olmayan şirketler Genel Müdürlükçe beyanname yoluyla denetlenmeye kalkışıldığında, üstelik bu işlemin Yön. madde 34 uyarınca elektronik ortamda bilgilerin ulaştırılması yoluyla yapıldığında ticari faaliyetlerdeki sır saklama yükümlülüğü ortadan kalkar. Böyle bir düzenleme ve denetime Genel Müdürlüğün hakkı olmaması gerekir. Elektronik ortamda gönderilen bilgilerin, ticari sırların

kötü niyetli üçüncü kişilerin eline geçme olasılığı çok fazladır. Kaldı ki bu konuda Türk Ticaret Kanununda bir değişiklik de yapılmamıştır. Şirketin hisselerinin %51'inin veya yönetiminin Vakıfta olması halinde bir denetimden bahsedilebilir, ancak bu dahi elektronik ortamda yapılamaz.

Vakıfların Denetimi

Madde 33: Mülhak, cemaat, esnaf vakıfları ile yeni vakıflarda iç denetim esastır. Vakıf; organları tarafından denetlenebileceği gibi, bağımsız denetim kuruluşlarına da denetim yaptırabilir.

İç Denetimi Yapabilecekler

Yönetmelik Madde 43: (1) Vakıf senetlerinde denetim organına yer veren vakıflarda iç denetim bizzat bu organları eliyle yapılabileceği gibi bağımsız denetim kuruluşlarına da yaptırılabilir.

(2) Vakfın yetkili organı ya da bağımsız denetim kuruluşu, iç denetimi, ancak denetçi sertifikasına sahip kişiler marifetiyle yapar veya yaptırabilir.

Sertifika Alabilme Şartları

Yönetmelik Madde 44: (1) Denetçi sertifikası alabilmek için; 01.06.1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa göre serbest muhasebeci mali müşavirlik veya yeminli mali müşavirlik ruhsatına sahip olanlar ile Genel Müdürlükte avukatlık, müdürlük ve şube müdürlüğü görevlerinde en az 5 yıl çalışmış olanların Genel Müdürlükçe yapılacak sertifika eğitimi sonunda düzenlenecek sınavda başarılı olmaları şarttır.

(2) Ayrıca Genel Müdürlükte; Müfettiş, İç Denetçi, Vakıf Uzmanı, Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı ve Bölge Müdürü kadrolarında en az 5 yıl görev yapmış olanlar ile süreye bağlı olmaksızın Genel Müdür, Vakıflar Meclisi Üyesi, Genel Müdür Yardımcısı, Rehberlik ve Teftiş Başkanı, I. Hukuk Müşaviri kadrolarında görev yapmış olanlara talepleri halinde sınav şartına bağlı olmaksızın denetçi sertifikası verilir.

Açıklama:

Genel Müdürlük bu madde ile kendi çalışanlarına büyük imkân ve haksız kazanç sağlamaktadır. Genel Müdürlükteki Müfettişler, İç Denetçi, Vakıf Uzmanları, Hukuk Müşavirleri, Daire Başkan ve Yardımcıları, Bölge Mü-

dürü kadrolarında en az beş yıl görev yapmış olanlar doğrudan, sınav şartı olmaksızın bağımsız denetçi olabilecekler.

Bir hukuk adamı olan Avukatlara tanınmayan haklar bir şekilde yukarıda sayılan herkese tanınıyor. Böyle saçmalık olmaz veya saçmalık ancak böyle olur. Maddede sayılan insanlar sınav şartı dahi olmadan Bağımsız denetçi olacaklar, sayıları da sınırlı olacağı için haksız rekabetten yararlanacaklar, fakat yıllarını hukuka, vakıf hukukuna ve vakıf bilincine vermiş üstat hukukçular bu haklardan yararlanamayacaklar. Bunun adı da hukuk olacak(!) Çok yakışmış(!), Genel Müdürlükte bu düzenlemeyi yapan ve yaptırarlara.

Öte yandan, serbest muhasebeci, mali müşavirlik veya yeminli mali müşavirlik ruhsatına sahip olanlar ile Genel Müdürlükte avukatlık, müdürlük ve şube müdürlüğü görevlerinde en az 5 yıl çalışmış olanlar Genel Müdürlükçe yapılacak sertifika eğitimi sonunda düzenlenecek sınavda başarılı olanlar da bağımsız denetçi olabilecekler. Sevsinler sizin düzenlemenizi.

Neden acaba, Genel Müdürlüğün veya Bölge Müdürlüğünün yanından geçmiş olanlara bu hakkı vermediniz? Serbest avukatlar ve sair bu işi yapabilecek uzmanlar buralardan geçebilir endişesiyle mi? Böyle hukuk anlayışına yazıklar olsun. Bu düzenlemeyi teklif edenlerin, sebep olanların, yapanların hukuk bilgisinden, anlayışından, hukuk mantığından bahsedilebilir mi?

Vakıf yöneticileri, en az yılda bir defa yapılacak iç denetim raporları ile sonuçlarını, rapor tarihini takip eden iki ay içerisinde Genel Müdürlüğe bildirir.

Vakıfların amaca ve yasalara uygunluk denetimi ile iktisadi işletmelerinin faaliyet ve mevzuata uygunluk denetimi Genel Müdürlükçe yapılır.

İKİNCİ BÖLÜM: Vakıflar Meclisi

Meclisin oluşumu

Madde 41: Meclis, Genel Müdürlüğün en üst seviyedeki karar organıdır.

Meclis; Genel Müdür, üç Genel Müdür yardımcısı ve I. Hukuk Müşaviri olmak üzere beş, vakıf konusunda bilgi ve deneyim sahibi yükseköğrenim mezunları arasından Başkanın teklifi üzerine ortak kararname ile ata-

nacak beş, yeni vakıflarca seçilecek üç, mülhak ve cemaat vakıflarınca seçilecek birer üye olmak üzere toplam onbeş üyeden oluşur. Ayrıca yeni vakıflar üç, mülhak ve cemaat vakıfları ise birer yedek üye seçer. Seçimler; yeni vakıflarda yönetim organının, mülhak vakıflarda vakıf yöneticilerinin, cemaat vakıflarında yönetim kurullarının seçeceği birer temsilcinin iştiraki ile Genel Müdürlüğün daveti üzerine ayrı ayrı yapılır.

Genel Müdür aynı zamanda Meclisin de başkanıdır.

Genel Müdür alınan kararları yürütmeye yetkili ve görevlidir. Genel Müdürün çeşitli nedenlerle görevinde bulunmadığı durumlarda Genel Müdüre vekâlet eden Meclis Başkanlığına da vekalet eder.

Açıklama:

Meclis bu yapısıyla icranın emrine girmektedir. Bu düzenleme Meclisin, icraya yön veren bir karar merciine dönüştürülmesidir. Meclis Başkanlığı ile Kurum başkanlığının aynı kişide toplanması Meclisin karar alma sürecini ve sonucunu değiştirmeye yöneliktir.

Vakıflar Meclisi, asli fonksiyonunu ve zaten fiilen emrinde olduğu Kurum Başkanının emrine hukuken de girerek asıl işlevini tamamen kaybetmektedir. Meclisin 5 asli üyesi genel müdür ve onun astı konumundaki kamu görevlilerinden, Kurum dışından atanacak 5 üyesi de Başbakan tarafından (tabii ki bürokratik ve/veya siyasi mülahazalarla veya Genel Müdürün tavsiyesi ile) atanmış kişilerden oluşacaktır.

Eğer Vakıflar Meclisi muhafaza edilmek isteniyorsa, mevcut düzenleme korunmalı, ilaveten vakıf temsilcileri kendi konuları ile sınırlı olmak üzere de olsa bu organın toplantılarına katılabilmeliydi.

Meclis üyelerinin sadece yüksek okul mezunu olmaları, bunların vakıfla ilgili konularda (hukuk, maliye, mimari vb.) uzman olmaları zorunluluğunun bulunmayışı da bir başka yanlışlıktır.

Vakıflar Meclisi artık sadece Genel Müdürün danışma organıdır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Madde 60: Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Genel Müdürün emri veya onayı üzerine, Ge-

nel Müdürlüğün merkez ve taşra kuruluşları ile ilgili olarak Genel Müdür adına teftiş, inceleme ve soruşturma işlerini yürütür, ayrıca aşağıdaki görevleri yapar:

- a) Mülhak, cemaat, esnaf vakıfları ile yeni vakıfların, vakfiye ve vakıf senedinde yazılı şartlara, yürürlükteki mevzuata uygun yönetilip yönetilmediği, amacı doğrultusunda faaliyette bulunup bulunmadığı, mallarının ve gelirlerinin vakfiye, 1936 Beyannamesi ve vakıf senedindeki şartlara uygun kullanılıp kullanılmadığı hususlarını incelemek, denetlemek ve rehberlik yapmak.
- b) Vakıf ve iktisadi işletmelerinin ve iştiraklerinin denetleme ve inceleme işlerini yürütmek.
- c) Müfettişlerin araştırma, inceleme ve denetim sonucu düzenleyecekleri raporları Başkanlık görüşü ile birlikte Genel Müdürlük makamına sunmak.
- d) Mülhak, cemaat, esnaf vakıfları ile yeni vakıfların iç denetim raporları ile sonuçlarını değerlendirmek ve gerekli işlemleri yürütmek.
- e) Genel Müdür tarafından verilen diğer benzer görevleri yapmak.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı hizmetlerinin yürütülmesinde ihtiyaç duyulması durumunda Genel Müdürün onayı ile taşrada çalışma grupları oluşturulabilir.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı ile çalışma gruplarının çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Açıklama:

Rehberlik, gerçekten de Vakıfların denetiminde çok önemli bir konudur ve vakıfların rehberliğe çok ihtiyacı vardır. Sanılır ki Kurum ve yasakoyucu bu ihtiyacı hissetmiş, kanun ve yönetmelikte düzenleme yapmış.

Rehberlik ve Teftiş Kurumu Başkanlığı kanunda ve yönetmelikte sadece sıfat olarak bulunuyor. Bilgisayarda ara-bul ile denenebilir. Rehberlik kelimesi sadece sıfat olarak yazılmış. Rehberliğe ilişkin, nasıl olacağına, ne yapacağına, nasıl rehberlik edeceğine ilişkin tek kelime yok. Sadece Yönetmeliğin 122/1-a maddesinde muhtemel hataların önlenmesi amacıyla bilgilendirici, yol gösterici konferans, seminer, panel gibi çalışmalar düzenlemek ve yayınlar yoluyla rehberlik yapmak ifadeleri

geçmektedir. Bunun adı göz boyama değilse nedir?

Üstelik Kanunda ve Yönetmelikte konulan ceza hükümleri, esasen Rehberlik hizmetlerine rağmen suç işlenmesi durumuna atfen düzenlenmiştir. Fakat kanunu teklif edenler ve yapanlar için Rehberlik bir anlam ifade etmediği, rehberlik yerine kafa kırmak öngörüldüğü için, 28 Şubat süreçlerinin de etkisiyle sadece cezai yaptırımlar, kurum çalışanlarına ulufe dağıtımı gibi gariplikler hukuk ürünü olarak önümüze getirilmiştir.